

Yrityskaupan hyväksyminen: Olvi Oyj / Servaali Oy

Asian vireille tulo

Kilpailu- ja kuluttajavirastolle on 9.2.2018 ilmoitettu järjestely, jossa Olvi Oyj hankkii määräysvallan Servaali Oy:ssä.

Ilmoitetussa järjestelyssä Olvi hankkii 80 prosenttia Servaalin osakekannasta. Momentin Group jää järjestelyn jälkeen Servaalin vähemmistöosakkaaksi 20 prosentin omistusosuudella. Kauppasopimukseen sisältyy Olville mahdollisuus lunastaa ja vastaavasti Momentin Groupille oikeus myydä 20 prosentin loppuosuus Olville lähivuosina.

Osapuolet ja niiden harjoittama liiketoiminta

Olvi Oyj ("Olvi") on Suomessa toimiva panimo, jolla on lisäksi tytäryhtiöitä Valko-Venäjäällä ja Baltian maissa. Olvin tuotteisiin kuuluvat oluet, siiderit, lonkerot sekä muut miedot alkoholijuomat, virvoitusjuomat, vedet, energia- ja urheilujuomat ja mehut. Olvi harjoittaa myös pienissä määrin alkoholituotteiden maahantuontia.

Servaali Oy:n ("Servaali") liiketoiminta koostuu alkoholituotteiden maahantuonnista, mynnistä ja markkinoinnista. Servaalin tuotteisiin kuuluu ensisijaisesti viinit ja miedot alkoholijuomat. Servaali on Momentin Group Oy:n ("Momentin Group") omistama tytäryhtiö. Momentin Groupin liiketoiminta koostuu alkoholituotteiden maahantuonnista, markkinoinnista ja mynnistä, ravintolatoiminnasta, alkoholituotteiden viennistä ja panimotoiminnasta. Suomen lisäksi Momentin Groupilla on liiketoimintaa Virossa, Latviassa, Liettuassa ja Ruotsissa.

Kilpailuoikeudellinen arviointi

Relevantit markkinat

Yrityskaupan osapuolilla on päällekkäisiä liiketoimintoja pääosin oluen ja siiderin myynnin eri jakelusegmenteillä ja maahantuonnissa.

Olut- ja siiderijuomien hyödykemarkkinat voidaan jakaa jakeluketjun mukaan myyntiin vähittäiskauppaan ja myyntiin HoReCaan. Lisäksi erillisenä segmenttinä voidaan tarkastella yli 5,5 tilavuusprosenttisten oluiden vähittäismyyntiä, jota Suomessa voi harjoittaa ainoastaan Oy Alko Ab ("Alko"). Siiderien markkinoilla Alkon jakelukanava ei ole tämän yrityskaupan osalta relevantti markkina, sillä Olvin siidereitä ei myydä Alkossa ja siten osapuolilla ei ole tässä jakelukanavassa päällekkäisiä liiketoimintoja.

Viime vuosina erilaiset erikoisolut ovat saaneet enemmän jalansijaa Suomen olutmarkkinoilla, mutta niiden osuus oluiden kokonaismarkkinoilla on

määrällisesti arvioituna alhainen. Yrityskaupan ilmoittaja on toimittanut KKV:lle tietoja siten, että oluen myyntiä voidaan tarkastella yhtenä kokonaisuutena tai jaoteltuna perus- ja erikoisoluiden myyntiin¹.

Maantieteellisten markkinoiden osalta yrityskaupan ilmoittaja viittaa komission ratkaisukäytäntöön, jossa oluiden ja siidereiden markkinoiden on katsottu olevan laajuudeltaan kansallisia.

KKV:n vastaanottamissa lausunnoissa esitetyt näkemykset vastaavat pääosin yrityskaupan ilmoittajan esittämää markkinamäärittelyä. Lausunnoissa on kuitenkin kiinnitetty huomiota alkoholin yksityiseen maahantuontiin Suomen lähialueilta.

KKV:n arvion mukaan relevanttien tuotemerkkinoiden ja maantieteellisten markkinoiden täsmällinen määrittely ei ole tarpeen ottaen huomioon vähäiset päällekkäisyydet yrityskaupan osapuolten liiketoiminnoissa.

Kilpailuvaikutusten arviointi

Oluen myynti

Suomessa myytiin Valviran tilastojen mukaan vuonna 2016 yhteensä noin 413 miljoonaa litraa olutta (sisältäen perus- ja erikoisolueta), minkä arvo yrityskaupan ilmoittajan arvion mukaan vastasi 300-350 miljoonaa euroa². Tästä oluen vähittäismyynnin³ osuus oli 354 miljoonaa litraa, josta Olvin markkinaosuus oli 30-40 prosenttia ja Servaalin markkinaosuus alle 5 prosenttia. HoReCa-myynnin osuus oli 58,8 miljoonaa litraa, josta Olvin markkinaosuus oli 5-10 prosenttia ja Servaalin markkinaosuus alle 5 prosenttia. Lisäksi Alko myi olutta vuonna 2016 noin 8,4 miljoonaa litraa, josta Olvin markkinaosuus oli 30-40 prosenttia ja Servaalin markkinaosuus 10-20 prosenttia.

Olvilla on vahva asema erityisesti perusoluiden valmistuksessa ja myynnissä, jossa se kuitenkin kohtaa kilpailua muilta suurilta toimijoilta. Servaalilla ei ole valikoimassaan lainkaan perusoluita, joten päällekkäisyydet osapuolten liiketoiminnoissa oluen myynnin osalta kohdistuvat erikoisoluen myynnin markkinaan.

Erikoisoluen myynti

---

¹ Yrityskaupan osapuolet ovat pyrkineet tekemään erikoisoluiden ja perusoluiden erottelun hinnoittelun mukaan. Perusoluisiin on määritetty kuuluvan ne tuotteet, joiden hintapiste vähittäismyynnissä on pääsääntöisesti 0,8–2 euroa myyntipakkausta kohti ja HoReCassa 5–7 euroa annosta kohti. Vastaavasti erikoisoluisiin on määritetty kuuluvan ne oluet, joiden hintapiste olisi vähittäismyynnissä pääsääntöisesti 2–5 euroa myyntipakkausta kohti ja HoReCassa 7–11 euroa annosta kohti.

² Yrityskaupan osapuolten mukaan myyntien litramääräiset arviot ovat euromääräisiä arvioita tarkemmat ja paremmat, sillä eurojen tarkka kohdistaminen myyntilitroihin on hyvin haasteellista.

³ Sisältäen keskusliikkeille valmistettavat private label -tuotteet.

Yrityskaupan ilmoittajan arvion mukaan vuonna 2016 erikoisoluita myytiin Suomessa noin 54 miljoonaa litraa, minkä arvo yrityskaupan ilmoittajan arvion mukaan vastasi 100-120 miljoonaa euroa. Vähittäismyynnin⁴ osuus oli ilmoittajan arvion mukaan 28 miljoonaa litraa, josta Olvin markkinaosuus oli 5-10 prosenttia ja Servaalin markkinaosuus oli 10-20 prosenttia. HoReCa-myynnin osuus oli ilmoittajan arvion mukaan noin 22 miljoonaa litraa, josta Olvin markkinaosuus oli alle 5 prosenttia ja Servaalin markkinaosuus 5-10 prosenttia. Alko myi erikoisoluita vuonna 2016 noin 4 miljoonaa litraa, josta Olvin markkinaosuus oli alle 5 prosenttia ja Servaalin markkinaosuus 20-30 prosenttia.

Olvi ei ole erityisen vahva toimija erikoisluen myynnissä. Lisäksi yrityskaupan jälkeen erikoisluen myynnin markkinalla säilyy lukuisia kilpailijoita.

Siiderin myynti

Siidereitä myytiin vuonna 2016 Suomessa noin 34 miljoonaa litraa, minkä arvo yrityskaupan ilmoittajan arvion mukaan vastasi 30-40 miljoonaa euroa. Tästä siiderin vähittäismyynnin osuus oli 27,3 miljoonaa litraa, josta Olvin markkinaosuus oli 20-30 prosenttia ja Servaalin markkinaosuus alle 5 prosenttia. Siiderin HoReCa-myynnin osuus oli 6,3 miljoonaa litraa, josta Olvin markkinaosuus oli 5-10 prosenttia ja Servaalin markkinaosuus 5-10 prosenttia.

Muut markkinat

Olutta tuotiin Suomeen vuonna 2016 noin 41,6 miljoonaa litraa, minkä arvo vastasi noin 37,7 miljoonaa euroa. Olvin markkinaosuus oluen maahantuonnista oli alle 5 prosenttia ja Servaalin 10-20 prosenttia. Vuonna 2016 siideriä tuotiin Suomeen noin 5,7 miljoonaa litraa, minkä arvo vastasi noin 6,5 miljoonaa euroa. Olvin markkinaosuus siiderin maahantuonnista oli alle 5 prosenttia ja Servaalin 10-20 prosenttia.

Olvi ja Servaali myyvät myös energiajuomia. Energiajuomia myytiin Suomessa vuonna 2016 noin 14,6 miljoonaa litraa, josta Olvin markkinaosuus oli 5-10 prosenttia ja Servaalin alle 5 prosenttia. Lisäksi osapuolten liiketoiminnoissa on päällekkäisyyksiä mehujuomien sekä hiilihapottomien virvoitusjuomien markkinoilla, mutta niiden markkinaosuudet ovat hyvin alhaiset kyseisillä markkinoilla.

Johtopäätös

Kilpailu- ja kuluttajaviraston arvion mukaan yrityskauppa ei kilpailulain 25 §:ssä tarkoitetulla tavalla olennaisesti estä kilpailua Suomen markkinoilla tai niiden oleellisella osalla. Osapuolten markkinaosuudet jäävät pääosin alhaisiksi niillä markkinasegmenteillä, joissa osapuolilla on päällekkäisyyksiä liiketoiminnoissaan. Osapuolten markkinavoimaa rajoittaa myös

⁴ Sisältäen keskusliikkeille valmistettavat private label -tuotteet.

päivittäistavarakaupan toimijoiden ja Alkon hyvin vahva asema tavarantoimittajiin nähden. Myöskään Kilpailu- ja kuluttajaviraston markkinaselvityksessä ei ole ilmennyt, että yrityskaupalla olisi haitallisia vaikutuksia.

Ratkaisu

Kilpailu- ja kuluttajavirasto hyväksyy yrityskaupan, jossa Olvi Oyj hankkii määräysvallan Servaali Oy:ssä.

Sovelletut säännökset

Kilpailulaki (948/2011) 21, 22, 24, 25 ja 26 §.

Muutoksenhaku

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tässä asiassa antamaan päätökseen saa hakea muutosta markkinaoikeudelta kilpailulain 44 §:n mukaan siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Lisätietoja päätöksestä antaa tutkija Pontus Ranta, puhelin 029 505 3747, sähköposti etunimi.sukunimi@kkv.fi.

Ylijohtaja Timo Mattila

Tutkija Pontus Ranta